

DIREKTIVER

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV 2009/103/EF

af 16. september 2009

om ansvarsforsikring for motorkøretøjer og kontrollen med forsikringspligtens overholdelse

(kodificeret udgave)

(EØS-relevant tekst)

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION
HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 95, stk. 1,

under henvisning til forslag fra Kommissionen,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg ⁽¹⁾,

efter proceduren i traktatens artikel 251 ⁽²⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

(1) Rådets direktiv 72/166/EØF af 24. april 1972 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om ansvarsforsikring for motorkøretøjer og kontrollen med forsikringspligtens overholdelse ⁽³⁾, Rådets andet direktiv 84/5/EØF af 30. december 1983 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om ansvarsforsikring for motorkøretøjer ⁽⁴⁾, Rådets tredje direktiv 90/232/EØF af 14. maj 1990 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om ansvarsforsikring for motorkøretøjer ⁽⁵⁾ og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/26/EF af 16. maj 2000 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om ansvars-

forsikring for motorkøretøjer (Fjerde motorkøretøjsforsikringsdirektiv) ⁽⁶⁾ er blevet ændret væsentligt flere gange ⁽⁷⁾. De fire direktiver samt Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/14/EF af 11. maj 2005 om ændring af Rådets direktiv 72/166/EØF, 84/5/EØF, 88/357/EØF og 90/232/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/26/EF om ansvarsforsikring for motorkøretøjer ⁽⁸⁾ bør af klarheds- og rationaliseringshensyn kodificeres.

(2) Ansvarsforsikring for motorkøretøjer (motorkøretøjsforsikring) er af særlig betydning for Europas borgere, uanset om de er forsikringstagere eller ofre for en ulykke. Den har ligeledes væsentlig betydning for forsikringssektorerne, da den udgør den største del af skadesforsikringsmarkedet i Fællesskabet. Motorkøretøjsforsikring har også indflydelse på fri bevægelighed for personer og køretøjer. Det bør derfor være en væsentlig prioritet for Fællesskabet på området for finansielle tjenesteydelser at styrke og konsolidere det indre marked for motorkøretøjsforsikring.

(3) Medlemsstaterne bør træffe alle formålstjenlige foranstaltninger for at sikre, at erstatningsansvaret for motorkøretøjer, der er hjemmehørende i det pågældende land, er dækket af en forsikring. Der træffes inden for rammerne af disse foranstaltninger bestemmelse om, hvilke skader der dækkes, samt om forsikringens nærmere vilkår.

(4) For at undgå eventuelle fejlfortolkninger af nærværende direktiv og gøre det lettere at forsikre køretøjer med midlertidige nummerplader bør definitionen af det område, hvor et køretøj er hjemmehørende, udtrykkelig omfatte den stat, hvis nummerplader køretøjet er forsynet med, uanset om nummerpladerne er permanente eller midlertidige.

⁽¹⁾ EUT C 224 af 30.8.2008, s. 39.

⁽²⁾ Europa-Parlamentets udtalelse af 21.10.2008 (endnu ikke offentliggjort i EUT) og Rådets afgørelse af 13.7.2009.

⁽³⁾ EFT L 103 af 2.5.1972, s. 1.

⁽⁴⁾ EFT L 8 af 11.1.1984, s. 17.

⁽⁵⁾ EFT L 129 af 19.5.1990, s. 33.

⁽⁶⁾ EFT L 181 af 20.7.2000, s. 65.

⁽⁷⁾ Jf. bilag I, del A.

⁽⁸⁾ EUT L 149 af 11.6.2005, s. 14.

- (5) Under hensyntagen til det almindelige kriterium, hvorefter nummerpladen afgør, hvilket område et køretøj er hjemmehørende i, bør der fastsættes en særlig regel i tilfælde af ulykker, der forårsages af et køretøj uden nummerplader eller med nummerplader, der ikke eller ikke længere svarer til køretøjet. Alene for at lette behandlingen af skadesager bør det område, hvor køretøjet er hjemmehørende, i sådanne tilfælde anses for at være det område, hvor ulykken fandt sted.
- (6) Et forbud mod systematisk kontrol af motorkøretøjsforsikringer bør både gælde for køretøjer, der er hjemmehørende på en anden medlemsstats område, og for køretøjer, der er hjemmehørende på et tredjelands område, men som er kommet ind fra en anden medlemsstats område. Kun kontrol, der ikke sker systematisk, ikke er diskriminerende, og som foretages som led i kontrol, der ikke alene vedrører forsikringskontrol, bør være tilladt.
- (7) Kontrollen med grønne kort for motorkøretøjer, der hører hjemme i en af medlemsstaterne, og som indpasseres på en anden medlemsstats område, kan ophæves på grundlag af en overenskomst mellem de nationale forsikringsbureauer, hvorefter hvert nationalt bureau efter den nationale lovgivning garanterer for dækning af erstatningskrav, der er opstået på landets område ved skade forvoldt af et sådant køretøj, hvad enten det er forsikret eller ej.
- (8) Denne overenskomst om garanti bygger på den forudsætning, at ethvert i Fællesskabet hjemmehørende køretøj, der færdes på Fællesskabets område, er dækket af en forsikring. Det bør derfor i alle medlemsstaters lovgivning påbydes, at der er pligt til at holde disse køretøjer ansvarsforsikret med en forsikring, der dækker hele Fællesskabets område.
- (9) Den i nærværende direktiv fastsatte ordning vil også kunne anvendes på køretøjer, der hører hjemme i et tredjeland, for hvilket medlemsstaternes nationale forsikringsbureauer har afsluttet en lignende overenskomst.
- (10) Medlemsstaterne bør kunne fravige det almindelige krav om, at der skal tegnes lovpligtig forsikring for køretøjer tilhørende bestemte offentlige eller private fysiske og juridiske personer. I tilfælde af ulykker forårsaget af disse køretøjer bør den medlemsstat, der således fraviger kravene, udpege en myndighed eller et organ til at betale erstatning til ofre for ulykker, som er indtruffet i en anden medlemsstat. Det bør sikres, at der ikke kun betales behørig erstatning til ofre for ulykker forårsaget af disse køretøjer i udlandet, men også til ofre for ulykker, som er indtruffet i den medlemsstat, hvor køretøjet er hjemmehørende, uanset om de skadelidte har bopæl på denne stats område eller ej. Medlemsstaterne bør endvidere sikre, at listen over personer, som er fritaget fra lovpligtig forsikring, og de myndigheder eller organer, der er ansvarlige for betaling af erstatning til ofre for ulykker, der er forårsaget af disse køretøjer, meddeles Kommissionen og offentliggøres af denne.
- (11) En medlemsstat bør kunne fravige det almindelige krav om, at der skal tegnes lovpligtig forsikring for bestemte typer af køretøjer eller for køretøjer, der er forsynet med særligt kendemærke. I så fald har de andre medlemsstater ret til at kræve, at motorkøretøjer, der kommer ind på deres område, er dækket af et gyldigt grønt kort eller en aftale om forsikring på grænseplader for at sikre, at der udbetales erstatning til skadelidte ved enhver ulykke, der forårsages af disse køretøjer på deres område. Eftersom ophævelsen af grænsekontrollen inden for Fællesskabet ikke gør det muligt at sikre, at køretøjer, der passerer grænsen, er forsikret, er der imidlertid ikke garanti for erstatning til ofre for ulykker, der forårsages i udlandet. Det bør endvidere sikres, at ikke blot ofre for ulykker, som forårsages af disse køretøjer i udlandet, men også ofre for ulykker i den medlemsstat, hvor køretøjet er hjemmehørende, modtager behørig erstatning. Med henblik herpå bør medlemsstaterne behandle ofre for ulykker, der forårsages af disse køretøjer, på samme måde som ofre for ulykker, som er forårsaget af uforsikrede køretøjer. Der bør udbetales erstatning til ofre for ulykker forårsaget af uforsikrede køretøjer via erstatningsorganet i den medlemsstat, hvor ulykken indtraf. Ved udbetaling til ofre for ulykker forårsaget af køretøjer, som er omfattet af undtagelsen, bør erstatningsorganet kunne søge regres mod erstatningsorganet i den medlemsstat, hvor køretøjet er hjemmehørende. Efter en vis periode efter gennemførelsen og anvendelse af denne mulighed for undtagelse bør Kommissionen på baggrund af erfaringerne hermed, hvis det er relevant forelægge forslag om at erstatte eller ophæve den.
- (12) Medlemsstaternes forpligtelse til at garantere forsikringsdækning for visse mindstebeløb udgør et væsentligt element til sikring af beskyttelsen af skadelidte. Mindstebeløbet for dækning ved personskade bør være af en sådan størrelse, at alle ofre for ulykker med meget alvorlige kvæstelser til følge er beskyttede i dækkende og rimeligt omfang, dog således at der tages højde for, at der kun sjældent sker ulykker, hvor flere personer kommer til skade, eller hvor flere personer pådrager sig meget alvorlige kvæstelser ved samme ulykke. Der bør fastsættes et mindstebeløb for dækning pr. skadelidt og for hvert uheld. For at lette indførelsen af disse mindstebeløb bør der indføres en overgangsperiode. Der bør dog fastsættes en frist inden udløbet af denne overgangsperiode for, hvornår medlemsstaterne skal forhøje mindstebeløbene til mindst halvdelen af de fastsatte niveauer.

- (13) For at sikre, at mindstebeløbet for dækning ikke udhules med tiden, bør der fastsættes en periodebestemt justeringsbestemmelse med udgangspunkt i det europæiske forbrugerprisindeks (EICP) fra Eurostat, som fastsat i Rådets forordning (EF) nr. 2494/95 af 23. oktober 1995 om harmoniserede forbrugerprisindekser⁽¹⁾. Der bør tillige fastsættes procedureregler for en sådan justering.
- (14) Det er nødvendigt at indføre bestemmelse om, at et organ skal garantere, at skadelidte opnår erstatning, dersom det køretøj, som har forårsaget uheldet, er uforsikret eller ukendt. Det er vigtigt, at skadelidte i et sådant uheld kan rette direkte henvendelse til dette organ som første kontaktpunkt. Medlemsstaterne bør imidlertid have mulighed for i begrænset omfang at udelukke intervention fra organet, og i tilfælde af tingsskader forvoldt af et ukendt køretøj bør de under hensyn til den bestående risiko for svig kunne bestemme, at erstatningen for sådanne skader kan begrænses eller udelukkes.
- (15) Af hensyn til skadelidtes interesser bør virkningerne af en klausul om ansvarsfraskrivelse begrænses til forholdet mellem forsikringsselskabet og den for ulykken ansvarlige. Dersom køretøjet er stjålet eller tilegnet ved vold, kan medlemsstaterne bestemme, at ovennævnte organ skal yde skadelidte erstatning.
- (16) For at lette den finansielle byrde, som nævnte organ skal bære, kan medlemsstaterne fastsætte en vis selvrisiko i forbindelse med organets intervention med henblik på erstatning for tingsskader forvoldt af et køretøj, der ikke er forsikret, eller som er stjålet eller tilegnet ved vold.
- (17) Muligheden for at begrænse eller udelukke, at der udbetales rimelig erstatning til skadelidte, fordi køretøjet ikke er identificeret, bør ikke forekomme, hvis organet har udbetalt erstatning for væsentlig personskade til et offer for samme ulykke, hvor der skete tingsskade. Medlemsstaterne kan pålægge ofret for tingsskaden en selvrisiko, der dog ikke må overskride den grænse, der er fastsat i nærværende direktiv. Betingelserne for, at personskade kan anses for væsentlig, bør fastsættes i den nationale lovgivning eller i de administrative bestemmelser i den medlemsstat, hvor ulykken er indtruffet. Ved fastsættelsen af disse betingelser kan medlemsstaten bl.a. tage hensyn til, om skaden har krævet hospitalsbehandling.
- (18) I tilfælde af et uheld forvoldt af et uforsikret køretøj har det organ, som skal yde erstatning til skadelidte i forbindelse med ulykker forvoldt af uforsikrede eller ukendte køretøjer, bedre muligheder for at rejse krav mod den ansvarlige part end skadelidte. Det bør derfor fastsættes, at organet ikke som en betingelse for at yde erstatning til skadelidte kan kræve, at denne godtgør, at den ansvarlige part er ude af stand til eller nægter at betale.
- (19) Opstår der en tvist mellem ovennævnte organ og et ansvarsforsikringsselskab, om hvem af dem der skal yde erstatning til skadelidte, bør medlemsstaterne for at undgå forsinkelse i udbetalingen af erstatningen til skadelidte udpege, hvilken af disse parter der i første omgang skal yde erstatning til skadelidte i afventning af tvistens afgørelse.
- (20) Der skal sikres personer, der lider skade ved uheld forvoldt af motorkøretøjer, ensartet behandling, uanset hvor i Fællesskabet uheldet finder sted.
- (21) Familiemedlemmer til forsikringstageren, til føreren eller til enhver anden ansvarlig bør have krav på samme beskyttelse som andre skadelidte tredjemænd, i hvert fald hvad angår personskader.
- (22) Person- og tingsskade, som lides af fodgængere, cyklister og andre ikke-motoriserede trafikanter, der normalt er de svageste parter i en ulykke, bør dækkes af den lovpligtige forsikring for det køretøj, der har været involveret i ulykken, såfremt de skadelidte er berettiget til erstatning i henhold til de nationale civile retlige bestemmelser. Dette foregriber ikke spørgsmålet om hæftelsen for eller størrelsen af den erstatning, der udredes ved en konkret ulykke i henhold til national lovgivning.
- (23) Det forhold, at passagerer i køretøjet er dækket af forsikringen, er et væsentligt fremskridt, der er opnået med den gældende lovgivning. Dette formål ville blive bragt i fare, hvis en national lovgivning eller en klausul i en forsikringskontrakt udelukkede passagerer fra forsikringsdækning, såfremt de vidste eller burde have vidst, at føreren af køretøjet var påvirket af spiritus eller andre rusmidler, da ulykken fandt sted. Passageren er normalt ikke i tilstrækkelig grad i stand til at bedømme, om føreren er påvirket. Målsætningen om at tilskynde bilister til ikke at køre bil under påvirkning af spiritus eller andre rusmidler nås ikke ved at nedsætte forsikringsdækningen for passagerer, som bliver ofre for en trafikulykke. Det forhold, at disse passagerer dækkes af køretøjets lovpligtige forsikring er uden betydning for et eventuelt ansvar, som de kan ifalde i henhold til gældende national lovgivning, eller for størrelsen af den erstatning, der udredes ved en konkret ulykke.
- (24) Alle lovpligtige forsikringer for motorkøretøjer bør dække hele Fællesskabets område.

⁽¹⁾ EFT L 257 af 27.10.1995, s. 1.

- (25) Visse forsikringselskaber har indføjet klausuler i forsikringspolicer om, at aftalen bortfalder, hvis køretøjet i længere tid end en nærmere angivet periode befinder sig uden for den medlemsstat, hvor det er indregistreret. Denne praksis er i strid med princippet i nærværende direktiv, hvorefter den lovpligtige ansvarsforsikring bør dække hele Fællesskabets område på grundlag af én enkelt præmie. Det bør derfor specificeres, at forsikringsdækningen gælder for hele aftalens løbetid, selv om køretøjet i en given periode befinder sig i en anden medlemsstat, idet dette dog ikke berører medlemsstaternes nationale lovgivning om indregistrering af køretøjer.
- (26) Den enkelte forsikringspolice bør i den forsikredes interesse på grundlag af én enkelt præmie i hver medlemsstat give den dækning, som er foreskrevet i lovgivningen i denne medlemsstat, eller den dækning der kræves efter lovgivningen i den medlemsstat, hvor køretøjet er hjemmehørende, når denne dækning er større.
- (27) Der bør tages initiativ til at gøre det lettere at skaffe forsikringsdækning for køretøjer, der indføres fra én medlemsstat til en anden, selv om køretøjet endnu ikke er indregistreret i den modtagende medlemsstat. Der bør gives mulighed for en midlertidig undtagelse fra den almindelige regel, der fastlægger den medlemsstat, hvor risikoen foreligger. I en periode på 30 dage fra den dato, hvor køretøjet leveres, stilles til rådighed for eller sendes til køberen, bør den modtagende medlemsstat betragtes som den medlemsstat, hvor risikoen foreligger.
- (28) En person, som ønsker at tegne en ny motorkøretøjsforsikring hos et andet forsikringselskab, bør kunne dokumentere sit ulykkes- og skadesforløb under den tidligere forsikringsaftale. Forsikringstageren bør på et hvilket som helst tidspunkt have ret til at anmode om en erklæring om skader eller skadefri kørsel med det eller de køretøjer, der er dækket af forsikringsaftalen, i det mindste for de seneste fem år af forsikringsforholdet. Forsikringselskabet eller ethvert organ, som er udpeget af en medlemsstat til at yde lovpligtig forsikring eller udstede sådanne erklæringer, bør stille denne erklæring til rådighed for forsikringstageren inden 15 dage fra anmodningen.
- (29) For at sikre en passende beskyttelse af skadelidte ved motorkøretøjsulykker bør medlemsstaterne ikke give forsikringselskaberne tilladelse til at fastsætte en selvrisiko, som kan gøres gældende over for skadelidte.
- (30) Retten til at påberåbe sig en forsikringsaftale og rette et krav direkte mod forsikringselskabet har væsentlig betydning for beskyttelsen af skadelidte ved en ulykke, som involverer et motorkøretøj. Med henblik på at fremme en effektiv og hurtig sagsbehandling samt i videst mulige omfang at undgå omkostningskrævende søgsmål, bør alle skadelidte ved ulykker forvoldt af motorkøretøjer have ret til at rejse krav direkte over for det selskab, hvor skadevolder er ansvarsforsikret.
- (31) For at sikre en tilstrækkelig beskyttelse af alle ofre for ulykker forvoldt af motorkøretøjer bør der anvendes en procedure, hvor der gives et »begrundet tilbud«, i forbindelse med alle ulykker forvoldt af motorkøretøjer. Samme procedure bør finde tilsvarende anvendelse, såfremt skadesbehandlingen afvikles efter ordningen med nationale forsikringsbureauer.
- (32) Skadelidte kan sagsøge forsikringsgiveren i den medlemsstat, hvor skadelidte har sin bopæl, jf. artikel 11, stk. 2, sammenholdt med artikel 9, stk. 1, litra b), i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område ⁽¹⁾.
- (33) Gennem ordningen med bureauer for det grønne forsikringskort sikres der en problemløs afvikling af en skadessag efter et uheld i skadelidtes eget land, selv når modparten kommer fra et andet europæisk land.
- (34) En skadelidt, der har lidt tab eller skade som følge af uheld omfattet af dette direktiv og forvoldt af motorkøretøjer i en anden stat end den, hvor skadelidte er bosat, bør kunne fremsætte sit skadeserstatningskrav i sin egen medlemsstat over for en skadebehandlingsrepræsentant, som skadevolders forsikringselskab har udpeget dér. Denne løsning ville indebære, at skade, der er lidt uden for skadelidtes hjemland, kan behandles på en måde, som skadelidte er fortrolig med.
- (35) En sådan ordning med en skadebehandlingsrepræsentant i skadelidtes hjemland ville ikke berøre spørgsmålet om, hvilken materiel ret der konkret skal anvendes eller om den retslige kompetence.
- (36) I forbindelse med indførelse af en ordning med en skadebehandlingsrepræsentant er det et logisk supplement at give skadelidte mulighed for at rejse krav direkte mod det pågældende selskab, hvilket endvidere vil forbedre retsstillingen for personer, der har lidt tab eller skade som følge af uheld forvoldt af motorkøretøjer uden for den medlemsstat, hvor de pågældende er bosat.
- (37) Den medlemsstat, hvor forsikringselskabet har fået sin tilladelse til at drive forsikringsvirksomhed, bør pålægge selskabet at udpege skadebehandlingsrepræsentanter, der er bosat eller etableret i de andre medlemsstater. En sådan repræsentant skal indsamle alle de nødvendige oplysninger i forbindelse med erstatningskrav som følge af uheld forvoldt af motorkøretøjer og på forsikringselskabets vegne og for dettes regning på passende måde behandle kravene, herunder udbetale erstatning for forvoldt skade. Skadebehandlingsrepræsentanten bør være bemyndiget til at repræsentere selskabet over for personer, der har lidt skade som følge af sådanne uheld, og til at repræsentere selskabet over for nationale myndigheder, herunder, om nødvendigt, repræsentere det ved domstolene, i det omfang dette er foreneligt med den internationale privatrets regler om retternes kompetence.

(¹) EFT L 12 af 16.1.2001, s. 1.

- (38) Skadebehandlingsrepræsentantens virksomhed udgør ikke et tilstrækkeligt grundlag for at fastslå domstolskompetence i den medlemsstat, hvor skadelidte er bosat, medmindre der er hjemmel herfor i den internationale privatrets regler om retternes kompetence.
- (39) Det bør være en af betingelserne for at få adgang til og for fortsat at udøve forsikringsvirksomhed i klasse 10 under punkt A i bilaget til Rådets første direktiv 73/239/EØF af 24. juli 1973 om samordning af de administrative eller ved lov fastsatte bestemmelser om adgang til udøvelse af direkte forsikringsvirksomhed bortset fra livsforsikring⁽¹⁾, bortset fra fragtførerens ansvar, at der udpeges repræsentanter, der er bemyndiget til at behandle skadessager. Denne betingelse bør derfor indgå i den administrative tilladelse, der er udstedt af myndighederne i den medlemsstat, hvor forsikringsselskabet har sit hjemsted, som defineret i afsnit II i Rådets direktiv 92/49/EØF af 18. juni 1992 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende direkte forsikringsvirksomhed bortset fra livsforsikring og om ændring af direktiv 73/239/EØF og 88/357/EØF (tredje skadesforsikringsdirektiv)⁽²⁾. Denne betingelse bør ligeledes gælde selskaber, hvis hjemsted ligger uden for Fællesskabet, men som har fået tilladelse til at drive forsikringsvirksomhed i en af Fællesskabets medlemsstater.
- (40) Ud over, at det bør sikres, at forsikringsselskabet har en repræsentant i skadelidtes hjemland, bør skadelidte have sikkerhed for, at sagen behandles hurtigst muligt. De nationale lovgivninger bør derfor indeholde passende effektive og systematiske økonomiske eller tilsvarende administrative sanktioner — som f.eks. et påbud kombineret med administrative bøder, regelmæssig rapportering til tilsynsorganer, kontrol på stedet, offentliggørelse i den nationale lovtidende og i pressen, suspension af et selskabs aktiviteter (forbud mod at indgå nye aftaler i et vist tidsrum), udpegelse af en særlig repræsentant for tilsynsmyndighederne, der skal kontrollere, at forretningerne føres i overensstemmelse med forsikringslovgivningen, inddragelse af en virksomheds tilladelse, sanktioner over for ledelsen — mod det ansvarlige forsikringsselskab, hvis selskabet eller dets repræsentant ikke efterkommer sin pligt til at fremsætte et erstatningstilbud inden for en rimelig frist. Dette er ikke til hinder for, at der anvendes enhver anden foranstaltning, især i henhold til tilsynslovgivningen, der måtte anses for hensigtsmæssig. For at forsikringsselskabet kan fremsætte et begrundet tilbud inden for den fastsatte frist, kræves det dog, at der ikke er uenighed om ansvaret og de lidte tab og skader. Det begrundede erstatningstilbud bør være skriftligt og indeholde grundlaget for vurderingen af ansvaret og skaden.
- (41) Disse sanktioner bør suppleres med en bestemmelse om, at der skal betales renter af det beløb, som forsikringsselskabet tilbyder i erstatning, eller som en domstol tilkender skadelidte, såfremt tilbudet ikke er blevet fremsat inden for den fastsatte frist. Hvis medlemsstaterne allerede har nationale bestemmelser om renter ved forsinket betaling, kan gennemførelsen af en sådan bestemmelse ske ved henvisning hertil.
- (42) Personer, der lider tab eller skade som følge af uheld forvoldt af motorkøretøjer, har undertiden vanskeligt ved at få oplyst navnet på det forsikringsselskab, som har ansvarsforsikret det motorkøretøj, der er impliceret i et uheld.
- (43) Medlemsstaterne bør i disse personers interesse oprette informationskontorer for at sikre, at sådanne oplysninger om samtlige ulykker forårsaget af motorkøretøjer kan tilvejebringes hurtigt. Informationskontorerne skal desuden stille oplysninger til rådighed for skadelidte om skadebehandlingsrepræsentanter. Det er nødvendigt, at informationskontorerne samarbejder med hinanden og reagerer hurtigt på anmodninger om oplysninger om skadebehandlingsrepræsentanter fra informationskontorer i andre medlemsstater. Det er hensigtsmæssigt at indsamle oplysninger om, hvornår forsikringsdækningen faktisk er ophørt, men ikke om udløbet af policens oprindelige gyldighedsperiode, hvis aftalen er forlænget stiltiende.
- (44) Der bør fastsættes særlige bestemmelser vedrørende køretøjer (f.eks. offentlige eller militære køretøjer), som er undtaget fra pligten til at tegne ansvarsforsikring.
- (45) Skadelidte kan have en berettiget interesse i at blive underrettet om, hvem der er ejeren eller den sædvanlige fører eller den registrerede indehaver af køretøjet, f.eks. hvis der kun kan fås erstatning fra disse personer, fordi køretøjet ikke er behørigt forsikret, eller skaden overstiger forsikringssummen. Disse oplysninger bør følgelig også stilles til rådighed.
- (46) Bestemte oplysninger som f.eks. navn og adresse på ejeren eller den sædvanlige fører og forsikringspolicens nummer eller køretøjets registreringsnummer er personoplysninger i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger⁽³⁾. Den behandling af personoplysninger, som nærværende direktiv indebærer, bør derfor være i overensstemmelse med de nationale foranstaltninger, der er truffet i medfør af direktiv 95/46/EF. Navn og adresse på den sædvanlige fører bør kun meddeles, hvis dette har hjemmel i den nationale lovgivning.

⁽¹⁾ EFT L 228 af 16.8.1973, s. 3.

⁽²⁾ EFT L 228 af 11.8.1992, s. 1.

⁽³⁾ EFT L 281 af 23.11.1995, s. 31.

- (47) Der bør oprettes et erstatningsorgan, som skadelidte kan rette henvendelse til, hvis forsikringsselskabet ikke har udpeget en repræsentant eller forhaler sagen betydeligt, eller hvis forsikringsselskabet ikke kan identificeres, og som skal sikre, at skadelidte får erstatning. Erstatningsorganet bør kun træde ind i sjældne konkrete tilfælde, hvor forsikringsselskabet ikke efterkommer sine forpligtelser til trods for truslerne om sanktioner.
- (48) Erstatningsorganet skal kun afgøre erstatningsspørgsmålet med hensyn til tab eller skade, som skadelidte har lidt, hvis sagen kan bedømmes objektivt, og organet bør derfor begrænse sine aktiviteter til — uden at behandle sagen — at kontrollere, at der er fremsat et erstatningstilbud i overensstemmelse med de fastsatte tidsfrister og procedurer.
- (49) Juridiske personer, der i henhold til lov indtræder i skadelidtes erstatningskrav over for skadevolderen eller dennes forsikringsselskab (f.eks. andre forsikringsselskaber eller organer inden for den sociale sikring), bør ikke have ret til at fremsætte det pågældende erstatningskrav over for erstatningsorganet.
- (50) Erstatningsorganet bør have ret til subrogation i den udstrækning, det har ydet erstatning til skadelidte. For at gøre det lettere at gennemtvinge erstatningsorganets krav mod forsikringsselskabet, hvis dette har undladt at udpege en repræsentant eller forhaler sagen betydeligt, bør organet i skadelidtes hjemland også automatisk have ret til refusion, således at erstatningsorganet i det land, hvor forsikringsselskabet har sit etablerede forretningssted, indtræder i skadelidtes rettigheder. Dette organ vil bedre kunne indlede regressøgsmål mod forsikringsselskabet.
- (51) Selv om medlemsstaterne kan tillægge forelæggelsen af et erstatningskrav for erstatningsorganet subsidiær karakter, bør skadelidte ikke være forpligtet til at forelægge sit erstatningskrav for skadevolderen, inden han forelægger det for erstatningsorganet. Skadelidtes stilling bør i dette tilfælde mindst være den samme, som når der forelægges et krav for en garantifond.
- (52) Denne ordning vil kunne gennemføres ved indgåelse af en aftale mellem de erstatningsorganer, medlemsstaterne har oprettet eller anerkendt, hvori der fastsættes bestemmelser om disse organers funktion og forpligtelser samt om fremgangsmåden ved refusion.
- (53) Hvis forsikringsselskabet for et køretøj ikke kan identificeres, bør det sikres, at den endelige debitor for det beløb, skadelidte får udbetalt i erstatning, er den garantifond, der er oprettet eller godkendt hertil, i den medlemsstat, hvor det uforsikrede køretøj, der har forvoldt uheldet, er hjemmehørende. Hvis køretøjet er ukendt, bør det sikres, at den endelige debitor er den dertil oprettede eller godkendte garantifond i den medlemsstat, hvor uheldet er sket.

- (54) Nærværende direktiv bør ikke berøre medlemsstaternes forpligtelser med hensyn til de i bilag I, del B, angivne frister for gennemførelse i national ret og anvendelse af direktiverne —

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

KAPITEL 1

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Artikel 1

Definitioner

I dette direktiv forstås ved:

- 1) »køretøj«: ethvert motordrevet køretøj, der er bestemt til trafik til lands, og som ikke kører på skinner, såvel som påhængskøretøjer, selv om de ikke er tilkoblede
- 2) »skadelidte«: enhver person, der har ret til erstatning for skade forvoldt af et køretøj
- 3) »nationalt forsikringsbureau«: forening af ansvarsforsikringsselskaber, oprettet i overensstemmelse med henstilling nr. 5 af 25. januar 1949 fra arbejdsgruppen vedrørende landevejstransport under transportkomiteen i De Forenede Nationers Økonomiske Kommission for Europa, og som omfatter forsikringsselskaber, der i en stat er godkendt inden for branchen: »ansvarsforsikring for motordrevne køretøjer«
- 4) »det område, hvor et køretøj er hjemmehørende«:
  - a) den stats område, hvis nummerplader køretøjet er forsynet med, uanset om nummerpladen er permanent eller midlertidig
  - b) i tilfælde af, at der for en bestemt køretøjsart ikke kræves registrering, men vedkommende køretøj dog er forsynet med forsikringsplade eller andet identifikationsmærke i lighed med nummerplader, den stats område, hvor denne plade eller dette mærke er udleveret
  - c) i tilfælde af, at der for bestemte køretøjsarter hverken kræves registrering, forsikringsplade eller andet mærke, den stats område, hvor køretøjets bruger har sin bopæl, eller

- d) i tilfælde af, at køretøjet ikke er forsynet med en nummerplade, eller er forsynet med en nummerplade, der ikke eller ikke længere svarer til køretøjet, og er involveret i en ulykke, den stats område, hvor ulykken fandt sted, ved behandling af skadesager som fastsat i artikel 2, litra a), eller artikel 10
- 5) »grønt kort«: internationalt forsikringsbevis udstedt af et nationalt forsikringsbureau på grundlag af henstilling nr. 5 af 25. januar 1949 fra arbejdsgruppen vedrørende landevejstransport under transportkomiteen i De Forenede Nationers Økonomiske Kommission for Europa
- 6) »forsikringsselskab«: et selskab, som har opnået administrativ tilladelse i overensstemmelse med artikel 6 eller artikel 23, stk. 2, i direktiv 73/239/EØF
- 7) »etableret forretningssted«: et forsikringsselskabs vedtægtsmæssige hjemsted, agentur eller filial, som defineret i artikel 2, litra c), i Rådets andet direktiv 88/357/EØF af 22. juni 1988 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende direkte forsikringsvirksomhed bortset fra livsforsikring, om fastsættelse af bestemmelser, der kan lette den faktiske gennemførelse af den frie udveksling af tjenesteydelser ⁽¹⁾.

Artikel 2

Anvendelsesområde

Artikel 4, 6, 7 og 8 finder anvendelse på køretøjer, der er hjemmehørende på en af medlemsstaternes område:

- a) når der mellem de nationale forsikringsbureauer er truffet en overenskomst, hvorefter hvert nationalt bureau forpligter sig til i overensstemmelse med det pågældende lands regler om lovpligtig ansvarsforsikring at behandle de skadestilfælde, der forekommer på landets område og forvoldt af forsikrede eller uforsikrede køretøjer, der er hjemmehørende i en af de andre medlemsstater
- b) fra det af Kommissionen bestemte tidspunkt, efter at den i snævert samarbejde med medlemsstaterne har fastslået, at der er truffet en sådan overenskomst
- c) for denne overenskomsts gyldighedsperiode.

Artikel 3

Lovpligtig forsikring af motorkøretøjer

Hver medlemsstat træffer med forbehold af artikel 5 passende foranstaltninger til at sikre, at erstatningsansvaret for køretøjer,

der er hjemmehørende i det pågældende land, er dækket af en forsikring.

Der træffes inden for rammerne af de i stk. 1 omhandlede foranstaltninger bestemmelse om, hvilke skader der dækkes samt om forsikringens nærmere vilkår.

Hver medlemsstat træffer passende foranstaltninger til at sikre, at forsikringskontrakten i øvrigt dækker følgende skader:

- a) skader, der forårsages i andre medlemsstater, i overensstemmelse med disse staters lovgivning
- b) skader, der kan ramme personer, som er hjemmehørende i en af medlemsstaterne, på en strækning, der direkte forbinder to områder, hvor traktaten finder anvendelse, når der ikke findes et nationalt forsikringsbureau i det passerede område; i dette tilfælde skal skaden dækkes i overensstemmelse med reglerne om lovpligtig ansvarsforsikring i den medlemsstat, hvor køretøjet er hjemmehørende.

Den forsikring, der er omhandlet i stk. 1, skal dække tingsskade såvel som personskade.

Artikel 4

Kontrol med forsikring

Medlemsstaterne fører ikke kontrol med ansvarsforsikring for køretøjer, der er hjemmehørende på en anden medlemsstats område, eller for køretøjer, der er hjemmehørende på et tredje-lands område, når de kommer ind på deres område fra en anden medlemsstats område. De kan dog føre kontrol med forsikringer, såfremt dette ikke sker systematisk, ikke er diskriminerende og foretages som led i en kontrol, som ikke alene vedrører forsikringskontrol.

Artikel 5

Undtagelse fra den lovpligtige forsikring af motorkøretøjer

1. Hver medlemsstat kan gøre undtagelse fra artikel 3 for bestemte offentlige eller private fysiske og juridiske personer, som det pågældende land optager på en liste, der sendes til de andre medlemsstater og til Kommissionen.

I sådanne tilfælde træffer den medlemsstat, der gør undtagelse fra artikel 3, passende foranstaltninger til dækning af skader forvoldt i denne medlemsstat og i andre medlemsstater af køretøjer, der tilhører de pågældende personer.

⁽¹⁾ EFT L 172 af 4.7.1988, s. 1.

Den træffer særlig bestemmelse om, hvilken myndighed eller hvilket organ i det land, hvor skaden er forvoldt, der i overensstemmelse med dette lands lovgivning skal erstatte skadelidte tabet, hvis artikel 2, litra a), ikke finder anvendelse.

Den sender Kommissionen en liste over de personer, der er undtaget fra forsikringspligten, og de myndigheder eller organer, der er ansvarlige for erstatningsspørgsmål.

Kommissionen offentliggør listen.

2. Hver medlemsstat kan gøre undtagelse fra artikel 3 for bestemte arter af køretøjer eller for køretøjer, der er forsynet med særligt kendemærke, og som det pågældende land optager på en liste, der sendes til de andre medlemsstater og til Kommissionen.

I dette tilfælde sikrer medlemsstaterne, at køretøjerne i stk. 1 behandles på samme måde som køretøjer, for hvilke den i artikel 3 omhandlede lovpligtige forsikring ikke er tegnet.

Garantifonden i den medlemsstat, hvor ulykken har fundet sted, kan herefter søge regres hos garantifonden i den medlemsstat, hvor køretøjet er hjemmehørende.

Fra 11. juni 2010 aflægger medlemsstaterne rapport til Kommissionen om gennemførelsen og den praktiske anvendelse af dette stykke.

Når Kommissionen har gennemgået disse rapporter, fremsætter den i givet fald forslag om udskiftning eller ophævelse af denne undtagelse.

Artikel 6

Nationale forsikringsbureauer

Hver medlemsstat træffer foranstaltninger for at sikre, at det nationale forsikringsbureau, uanset den i artikel 2, litra a), fastsatte forpligtelse, ved skadestilfælde forårsaget inden for dets område af et køretøj, der er hjemmehørende på en anden medlemsstats område, skaffer sig oplysning om følgende:

- a) det område, hvor køretøjet er hjemmehørende, og i givet fald køretøjets registreringsnummer
- b) så vidt muligt de oplysninger om det pågældende køretøjs forsikring, der normalt fremgår af det grønne kort, og som måtte være i førerens besiddelse, i det omfang disse oplysninger forlanges af medlemsstaten på det område, hvor køretøjet er hjemmehørende.

Hver medlemsstat drager ligeledes omsorg for, at vedkommende bureau meddeler de i litra a) og b) omhandlede oplysninger til det nationale forsikringsbureau i den stat, hvor det i stk. 1 omhandlede køretøj er hjemmehørende.

KAPITEL 2

BESTEMMELSER OM KØRETØJER, DER ER HJEMMEHØRENDE PÅ TREDJELANDS OMRÅDE

Artikel 7

Nationale foranstaltninger for køretøjer, der er hjemmehørende på tredjelandets område

Hver medlemsstat træffer passende foranstaltninger med henblik på, at køretøjer, der er hjemmehørende på tredjelandets område, og som indpasserer i det område, hvor traktaten gælder, kun får adgang til at køre på dens område, hvis de skader, som forårsages ved deres kørsel, er dækket på hele det område, hvor traktaten gælder, efter de enkelte landes nationale regler om lovpligtig ansvarsforsikring.

Artikel 8

Dokumentation vedrørende køretøjer, der er hjemmehørende på tredjelandets område

1. Ethvert køretøj, der normalt befinder sig på tredjelandets område, skal for indpassage på et område, hvor traktaten gælder, være forsynet med et gyldigt grønt kort eller bevis for, at der er tegnet en grænseforsikring, der er i overensstemmelse med artikel 7.

Køretøjer, der er hjemmehørende i et tredjeland, betragtes dog som køretøjer hjemmehørende i Fællesskabet, når de nationale forsikringsbureauer i alle medlemsstaterne hver for sig garanterer, at skadestilfælde forårsaget på deres område ved disse køretøjers kørsel behandles i overensstemmelse med de nationale regler om lovpligtig ansvarsforsikring.

2. Når Kommissionen i snævert samarbejde med medlemsstaterne har fastslået, at de i stk. 1, andet afsnit, omtalte garantier er afgivet, træffer den bestemmelse om, fra hvilket tidspunkt og for hvilke køretøjsarter medlemsstaterne ikke længere forlanger forevisning af de i stk. 1, første afsnit, nævnte dokumenter.

KAPITEL 3

MINDSTEBELØB DÆKKET AF DEN LOVPLIGTIGE FORSIKRING

Artikel 9

Mindstebeløb

1. Medlemsstaterne skal med forbehold af eventuelle bestemmelser om mere omfattende forsikringsdækning, der måtte gælde i medlemsstaterne, kræve den i artikel 3 omhandlede lovpligtige forsikring for mindst følgende beløb:

- a) ved personskade en mindstedækning på 1 000 000 EUR pr. skadelidt eller 5 000 000 EUR for hvert uheld, uanset antallet af skadelidte
- b) ved tingsskade 1 000 000 EUR for hvert uheld, uanset antallet af skadelidte.

Om nødvendigt kan medlemsstaterne indføre en overgangsperiode indtil senest den 11. juni 2012 til at tilpasse deres mindstebeløb for dækning til de beløb, der er fastsat i første afsnit.

Medlemsstater, der indfører en sådan overgangsperiode, underretter Kommissionen herom med angivelse af overgangsperiodens varighed.

Indtil senest den 11. december 2009 forhøjer medlemsstaterne dog forsikringsdækningen til mindst halvdelen af de niveauer, der er fastsat i første afsnit.

2. Hvert femte år fra 11. juni 2005 eller efter udløbet af en overgangsperiode som nævnt i stk. 1, andet afsnit, revideres de i dette stykke nævnte beløb i overensstemmelse med det europæiske forbrugerprisindeks (EICP), jf. forordning (EF) nr. 2494/95.

Beløbene justeres automatisk. Beløbene forhøjes med den procentuelle ændring i EICP, der er sket i perioden, dvs. i de fem år, der går umiddelbart forud for justeringen som omhandlet i første afsnit, og afrundes opad til et multiplum af 10 000 EUR.

Kommissionen underretter Europa-Parlamentet og Rådet om de justerede beløb og sørger for offentliggørelse i *Den Europæiske Unions Tidende*.

KAPITEL 4

ERSTATNING AF SKADE FORVOLDT AF ET UKENDT KØRETØJ ELLER AF ET KØRETØJ, FOR HVILKET DER IKKE ER TEGNET LOVPLIGTIG FORSIKRING, JF. ARTIKEL 3

Artikel 10

Erstatningsorgan

1. Hver medlemsstat opretter eller godkender et organ, der mindst inden for den lovpligtige forsikrings grænser skal erstatte tingsskade og personskade, der forvoldes af et ukendt køretøj, eller et køretøj, for hvilket den i artikel 3 omhandlede lovpligtige forsikring ikke er tegnet.

Første afsnit berører ikke medlemsstaternes ret til at tillægge eller undlade at tillægge dette organs intervention en subsidieret karakter samt til at fastlægge regler for regresretten mellem dette organ, den eller de personer, som er ansvarlige for uheldet,

og andre forsikringsselskaber eller organer inden for social sikring, der skal yde skadelidte erstatning for samme skade. Medlemsstaterne må imidlertid ikke tillade, at organet gør udbetalingen af erstatning betinget af, at skadelidte på en eller anden måde godtgør, at skadevolderen er ude af stand til eller nægter at betale.

2. Skadelidte kan under alle omstændigheder henvende sig direkte til dette organ, som på grundlag af de oplysninger, skadelidte giver efter anmodning fra organet, er forpligtet til at give vedkommende et begrundet svar på spørgsmålet om dets intervention.

Medlemsstaterne kan imidlertid udelukke personer, der frivilligt har taget plads i det skadevoldende køretøj, fra organets intervention, når organet kan bevise, at de vidste, at dette ikke var forsikret.

3. Medlemsstaterne kan begrænse eller udelukke intervention fra organet ved tingsskade forvoldt af et ukendt køretøj.

Hvis organet har betalt erstatning for en væsentlig personskade til et offer for en ulykke, hvor der samtidig er forvoldt tingsskade af et uidentificeret køretøj, kan medlemsstaterne imidlertid ikke udelukke betaling af erstatning for tingsskade med den begrundelse, at køretøjet ikke er identificeret. Medlemsstaterne kan dog fastsætte en selvrisiko på højst 500 EUR, som ofret for en sådan tingsskade kan pålægges.

Betingelserne for, hvornår der foreligger væsentlig personskade, fastlægges i henhold til lovgivningen eller de administrative bestemmelser i den medlemsstat, hvor ulykken finder sted. I den forbindelse kan medlemsstaterne bl.a. tage hensyn til, om skaden har krævet hospitalsindlæggelse.

4. Hver medlemsstat anvender sine love og administrative bestemmelser på nævnte organs interventioner med forbehold af enhver anden praksis, som måtte være mere gunstig for skadelidte.

Artikel 11

Tvister

I tilfælde, hvor der opstår tvist mellem det i artikel 10, stk. 1, nævnte organ og et ansvarsforsikringsselskab om, hvem der skal yde erstatning til skadelidte, træffer medlemsstaterne passende foranstaltninger til, at en af disse parter udpeges til straks og i første omgang at yde erstatning til skadelidte.

Hvis den endelige afgørelse går ud på, at den anden part skulle have betalt hele erstatningen eller en del deraf, skal denne part udrede det pågældende beløb til den part, som har udbetalt erstatningen.

KAPITEL 5

**SÆRLIGE KATEGORIER AF SKADELIDTE, EKSKLUSIONS-
KLAUSULER, ENKELT PRÆMIE, KØRETØJER SENDT FRA EN
MEDLEMSSTAT TIL EN ANDEN***Artikel 12***Særlige kategorier af skadelidte**

1. Med forbehold af artikel 13, stk. 1, andet afsnit, skal den i artikel 3 omhandlede forsikring dække ansvaret for personskader, der ved færdsel med et køretøj forvoldes på andre passagerer end føreren.

2. Familiemedlemmer til forsikringstageren, til føreren eller til enhver anden person, der er erstatningsansvarlig for en skade, som er dækket af den i artikel 3 omhandlede forsikring, kan ikke under henvisning til dette slægtskab undtages fra forsikringens dækningsområde for så vidt angår personskader.

3. Den forsikring, der er omhandlet i artikel 3, skal dække person- og tingsskade på fodgængere, cyklister og andre ikke-motoriserede trafikanter, der som følge af en ulykke, hvori et motorkøretøj er involveret, har ret til erstatning i henhold til den nationale civilret.

Nærværende artikel berører hverken erstatningsansvaret eller skadesbeløbet.

*Artikel 13***Eksklusionsklausuler**

1. De enkelte medlemsstater træffer passende foranstaltninger for at sikre, at enhver lovbestemmelse eller enhver klausul i en forsikringspolice, der er udstedt i overensstemmelse med artikel 3, og som bestemmer, at forsikringen ikke dækker nedenstående personers anvendelse af eller kørsel med køretøjet, med henblik på anvendelse af artikel 3 ikke har nogen indvirkning på krav fra tredjemand, der lider skade ved et uheld:

- a) personer som hverken udtrykkeligt eller stiltiende har tilladelse hertil
- b) personer, som ikke har et kørekort, der giver dem ret til at føre det pågældende køretøj
- c) personer, som ikke efterlever retsfor skrifterne vedrørende køretøjets tekniske og sikkerhedsmæssige stand.

Den i første afsnit, litra a), omhandlede bestemmelse eller klausul kan imidlertid gøres gældende over for personer, der frivilligt har taget plads i det skadevoldende køretøj, såfremt forsikrings selskabet kan bevise, at de vidste, at køretøjet var stjålet.

Medlemsstaterne kan — for så vidt angår skader, der indtræffer på deres område — undlade at anvende bestemmelsen i første afsnit, såfremt og i det omfang den skadelidte kan opnå dækning af den lidte skade i medfør af regler om social sikkerhed.

2. I tilfælde af at køretøjet er stjålet eller tilegnet ved vold, kan medlemsstaterne bestemme, at det i artikel 10, stk. 1, omhandlede organ skal intervenere i stedet for forsikrings selskabet på de i nærværende artikels stk. 1 fastsatte betingelser. Såfremt køretøjet er hjemmehørende i en anden medlemsstat, har dette organ i så fald ingen regresmulighed mod noget organ i denne medlemsstat.

Medlemsstater, der bestemmer, at det i artikel 10, stk. 1, omhandlede organ skal intervenere i tilfælde, hvor køretøjet er stjålet eller tilegnet ved vold, kan for tingsskade fastsætte en selvrisiko på op til 250 EUR, der kan gøres gældende over for skadelidte.

3. Medlemsstaterne træffer passende foranstaltninger for at sikre, at enhver lovbestemmelse eller enhver klausul i en forsikringspolice, der udelukker en passager fra forsikringsdækning med den begrundelse, at han vidste eller burde have vidst, at føreren af køretøjet var påvirket af spiritus eller af et andet rusmiddel, da ulykken fandt sted, ikke har nogen indvirkning på krav fra en sådan passager.

*Artikel 14***Enkelt præmie**

Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger, således at alle lovpligtige ansvarsforsikringer for motorkøretøjer:

- a) dækker hele Fællesskabets område på grundlag af en enkelt præmie og i hele aftalens løbetid, også i perioder hvor køretøjet befinder sig i en anden medlemsstat under aftalens løbetid og
- b) på grundlag af ovennævnte præmie giver den dækning i hver medlemsstat, som er foreskrevet i dennes lovgivning, eller den dækning der kræves efter lovgivningen i den medlemsstat, hvor køretøjet er hjemmehørende, når denne dækning er større.

*Artikel 15***Køretøj sendt fra en medlemsstat til en anden**

1. Når et køretøj sendes fra en medlemsstat til en anden, betragtes, uanset artikel 2, litra d), andet led, i direktiv 88/357/EØF, den medlemsstat, hvor risikoen foreligger, som bestemmelsesmedlemsstat i 30 dage fra det tidspunkt, hvor køber har accepteret leveringen, selv om køretøjet ikke formelt er registreret i bestemmelsesmedlemsstaten.

2. Såfremt et køretøj bliver involveret i en ulykke i den i stk. 1 nævnte periode, mens det er uforsikret, skal det organ, hvortil der er henvist i artikel 10, stk. 1, i bestemmelsesmedlemsstaten udrede den erstatning, der er fastsat i artikel 9.

KAPITEL 6

ERKLÆRING, SELVRISIKO OG DIREKTE KRAV

Artikel 16

Erklæring om erstatningskrav fra tredjemand

Medlemsstaterne sikrer, at forsikringstager på ethvert tidspunkt har ret til at anmode om en erklæring om erstatningskrav fra tredjemand for skader, som berører det eller de køretøjer, der har været omfattet af forsikringsaftalen i mindst de seneste fem år af aftaleforholdet, eller om, at der ikke foreligger sådanne krav.

Forsikringsselskabet eller et organ, som en medlemsstat har udnævnt med henblik på at sørge for obligatorisk forsikring eller levere sådanne erklæringer, sørger for, at forsikringstager modtager denne erklæring inden 15 dage fra anmodningen.

Artikel 17

Selvrisiko

For så vidt angår den forsikring, der er omhandlet i artikel 3, kan forsikringsselskaber ikke gøre en selvrisiko gældende over for den skadelidte ved en ulykke.

Artikel 18

Direkte krav

Medlemsstaterne sikrer, at skadelidte ved ulykker, der er forårsaget af et køretøj, som er dækket af en forsikring som omhandlet i artikel 3, kan rejse krav direkte mod det forsikringsselskab, som skadevolderen er ansvarsforsikret i.

KAPITEL 7

BEHANDLING AF SKADESAGER I FORBINDELSE MED ULYKKER FORÅRSAGET AF ET KØRETØJ, DER ER DÆKKET AF FORSIKRINGEN I ARTIKEL 3

Artikel 19

Procedure for behandling af skadesager

Medlemsstaterne fastlægger proceduren i artikel 22, med henblik på behandling af skadesager i forbindelse med ulykker, som er forårsaget af et køretøj, der er dækket af en forsikring som omhandlet i artikel 3.

I tilfælde af ulykker, der kan behandles inden for rammerne af systemet med nationale forsikringsbureauer i artikel 2, fastlægger medlemsstaterne den samme procedure som proceduren i artikel 22.

Ved anvendelse af denne procedure skal enhver henvisning til et forsikringsselskab forstås som en henvisning til nationale forsikringsbureauer.

Artikel 20

Særlige bestemmelser for skadelidte i forbindelse med uheld i en anden medlemsstat end den, hvor skadelidte er bosat

1. Artikel 20 til 26 har som mål at fastsætte særlige bestemmelser for skadelidte, der er berettiget til erstatning for tab eller skade som følge af uheld i en anden medlemsstat end den, hvor skadelidte er bosat, forvoldt af køretøjer, der er forsikret og hjemmehørende i en medlemsstat.

Med forbehold af tredjelandes lovgivning om civilretligt ansvar og international privatret finder disse bestemmelser også anvendelse på skadelidte, der er bosat i en medlemsstat og er berettiget til erstatning for tab eller skade som følge af uheld i tredjelande, hvis nationale forsikringsbureau har tilsluttet sig ordningen med grønne kort, når sådanne uheld forvoldes af køretøjer, der er forsikret og hjemmehørende i en medlemsstat.

2. Artikel 21 og 24 finder kun anvendelse i tilfælde af uheld, der er forvoldt af et køretøj:

- a) som er forsikret gennem et etableret forretningssted i en anden medlemsstat end den, hvor skadelidte er bosat, og
- b) som er hjemmehørende i en anden medlemsstat end den, hvor skadelidte er bosat.

Artikel 21

Repræsentant bemyndiget til at behandle skadesager

1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at ethvert forsikringsselskab, der dækker risici i forsikringsklasse 10 under punkt A i bilaget til direktiv 73/239/EØF, bortset fra fragtførerens ansvar, udpeger en skadebehandlingsrepræsentant i alle andre medlemsstater end den, hvor selskabet har fået sin administrative tilladelse.

Denne repræsentant behandler og afvikler skadesager i forbindelse med uheld i de i artikel 20, stk. 1, omhandlede tilfælde.

Skadebehandlingsrepræsentanten skal være bosat eller etableret i den medlemsstat, hvor han er udpeget.

2. Valget af skadebehandlingsrepræsentanten sker efter forsikringsselskabets skøn.

Medlemsstaterne kan ikke indskrænke dette frie valg.

3. Skadebehandlingsrepræsentanten kan handle for et eller flere forsikringssekskabers regning.

4. Skadebehandlingsrepræsentanten indsamler i forbindelse med sådanne erstatningskrav alle de oplysninger, der er nødvendige for afvikling af skadessagerne og tager de nødvendige skridt til at forhandle en afgørelse heraf.

Kravet om udpegelse af en skadebehandlingsrepræsentant afskærer ikke skadelidte eller skadelidtes forsikringssekskab fra at rejse krav direkte mod skadevolderen eller skadevolderens forsikringssekskab.

5. Skadebehandlingsrepræsentanten skal have tilstrækkelig bemyndigelse til at repræsentere forsikringssekskabet over for skadelidte i de i artikel 20, stk. 1, omhandlede tilfælde, samt til fuldt ud at imødekomme skadelidtes krav.

Repræsentanten skal være i stand til at behandle sagen på de(t) officielle sprog i den medlemsstat, hvor skadelidte har bopæl.

6. Udpegelsen af en skadebehandlingsrepræsentant kan ikke i sig selv betragtes som oprettelse af en filial i henhold til artikel 1, litra b), i direktiv 92/49/EØF, og skadebehandlingsrepræsentanten betragtes ikke som et etableret forretningssted i henhold til artikel 2, litra c), i direktiv 88/357/EØF eller en virksomhed i henhold til forordning (EF) nr. 44/2001.

Artikel 22

Procedure for erstatningskrav

Medlemsstaterne indfører en forpligtelse belagt med passende, effektive og systematiske økonomiske eller tilsvarende administrative sanktioner for at sikre, at der senest tre måneder efter den dato, hvor skadelidte fremsatte sit erstatningskrav enten direkte over for skadevolderens forsikringssekskab eller over for sekskabets skadebehandlingsrepræsentant:

- a) af skadevolderens forsikringssekskab eller dets skadebehandlingsrepræsentant fremsættes et begrundet erstatningstilbud i tilfælde, hvor ansvaret ikke bestrides, og tabet er opgjort, eller
- b) af det forsikringssekskab, som erstatningskravet er fremsat over for, eller af dets skadebehandlingsrepræsentant gives et begrundet svar på de punkter, der er omhandlet i erstatningskravet, hvis ansvaret afvises eller ikke er klart fastlagt, eller hvis skadelidtes tab ikke er endeligt opgjort.

Medlemsstaterne indfører bestemmelser med henblik på at sikre, at der betales renter af det beløb, som forsikringssekskabet tilbyder i erstatning, eller som en domstol tilkender skadelidte, såfremt tilbuddet ikke er fremsat inden for tre måneder.

Artikel 23

Informationskontorer

1. Hver medlemsstat sørger for at oprette eller anerkende et informationskontor, der med henblik på at give skadelidte mulighed for at søge erstatning skal:

a) føre et register, som indeholder følgende oplysninger:

i) registreringsnumrene på de motorkøretøjer, som er hjemmehørende i den pågældende medlemsstat

ii) numrene på de forsikringspolicer, der dækker disse køretøjer for risici i forsikringsklasse 10 under punkt A i bilaget til direktiv 73/239/EØF, bortset fra fragtførerens ansvar, og, såfremt policens gyldighedsperiode er udløbet, ligeledes datoen for forsikringsdækningens ophør

iii) de forsikringssekskaber, der dækker disse køretøjer for risici i forsikringsklasse 10 under punkt A i bilaget til direktiv 73/239/EØF, bortset fra fragtførerens ansvar, og de skadebehandlingsrepræsentanter, som forsikringssekskaberne har udpeget i henhold til artikel 21 i nærværende direktiv, og som er anmeldt til informationskontoret i henhold til denne artikels stk. 2

iv) en liste over de køretøjer, der i hver medlemsstat er undtaget fra pligten til at være dækket af en ansvarsforsikring, jf. artikel 5, stk. 1 og 2

v) for så vidt angår de køretøjer, der er omhandlet i nr. iv):

— navnet på den myndighed eller det organ, der i overensstemmelse med artikel 5, stk. 1, tredje afsnit, er udpeget som ansvarligt for at erstatte skadelidte tabet i de tilfælde, hvor proceduren i artikel 2, stk. 2, litra a), ikke kan finde anvendelse, hvis køretøjet er omfattet af undtagelsen i artikel 5, stk. 1, første afsnit

— navnet på det organ, der dækker køretøjet i den medlemsstat, hvor det er hjemmehørende, hvis køretøjet er omfattet af undtagelsen i artikel 5, stk. 2

b) eller koordinere indsamling og formidling af disse oplysninger og

c) bistå berettigede personer med at få adgang til de i litra a), nr. i) til v), nævnte oplysninger.

De i litra a), nr. i), ii) og iii), omhandlede oplysninger opbevares i et tidsrum af syv år efter køretøjets slettelse i registret eller forsikringsaftalens ophør.

2. Forsikringssselskaber, som er omhandlet i stk. 1, litra a), nr. iii), giver informationskontorerne i alle medlemsstaterne oplysning om navn og adresse på den skadebehandlingsrepræsentant, de har udpeget i den pågældende medlemsstat i henhold til artikel 21.

3. Medlemsstaterne sikrer, at skadelidte i en periode på syv år efter uheldet har ret til fra informationskontoret i den medlemsstat, hvor skadelidte er bosat, eller i den medlemsstat, hvor motorkøretøjet er hjemmehørende, eller i den medlemsstat hvor uheldet fandt sted, straks at få følgende oplysninger:

- a) forsikringssselskabets navn og adresse
- b) nummeret på forsikringspolisen og
- c) navn og adresse på forsikringssselskabets skadebehandlingsrepræsentant i den medlemsstat, hvor skadelidte er bosat.

Informationskontorerne skal samarbejde.

4. Informationskontoret oplyser skadelidte om navn og adresse på køretøjets ejer, sædvanlige fører eller registrerede indehavere, hvis skadelidte har en berettiget interesse i at få disse oplysninger. For at kunne give sådanne oplysninger henvender kontoret sig navnlig:

- a) til forsikringssselskabet eller
- b) det centrale register for motorkøretøjer.

Hvis køretøjet er undtaget i henhold til artikel 5, stk. 1, første afsnit, meddeler informationskontoret skadelidte navnet på den myndighed eller det organ, der i henhold til artikel 5, stk. 1, tredje afsnit, er udpeget til at yde de skadelidte erstatning i de tilfælde, hvor proceduren i artikel 2, litra a), ikke kan finde anvendelse.

Hvis køretøjet er undtaget i henhold til artikel 5, stk. 2, meddeler informationskontoret skadelidte navnet på det organ, der dækker køretøjet i det land, hvor det er hjemmehørende.

5. Medlemsstaterne sikrer, uden at det berører deres forpligtelser i henhold til stk. 1 og 4, at informationskontorerne giver de oplysninger, der er nævnt i disse stykker, til enhver, der har været involveret i en færdselsulykke, som er forårsaget af et køretøj, der er dækket af forsikring i artikel 3.

6. Behandlingen af de personoplysninger, som nævnes i stk. 1 til 5, skal finde sted i overensstemmelse med nationale foranstaltninger truffet i henhold til direktiv 95/46/EF.

Artikel 24

Erstatningsorganer

1. Hver medlemsstat sørger for at oprette eller anerkende et erstatningsorgan, der kan udbetale erstatning til skadelidte i de i artikel 20, stk. 1, omhandlede tilfælde.

En sådan skadelidte kan indgive erstatningskrav til erstatningsorganet i sin bopælsmedlemsstat:

- a) hvis forsikringssselskabet eller skadebehandlingsrepræsentanten ikke har givet et begrundet svar på det fremsatte erstatningskrav inden for en frist på tre måneder fra det tidspunkt, hvor skadelidte indgav sit erstatningskrav til det forsikringssselskab, der forsikrer det køretøj, hvis anvendelse var årsag til uheldet, eller til dets skadebehandlingsrepræsentant, eller
- b) hvis forsikringssselskabet ikke har udpeget en skadebehandlingsrepræsentant i den medlemsstat, hvor skadelidte er bosat, i overensstemmelse med artikel 20, stk. 1; de skadelidte kan i så fald ikke indgive erstatningskrav til erstatningsorganet, hvis de har indgivet erstatningskrav direkte til det selskab, der forsikrer det køretøj, hvis anvendelse var årsag til uheldet, og har modtaget et begrundet svar senest tre måneder efter indgivelsen af erstatningskravet.

De skadelidte kan ikke fremsætte erstatningskrav over for erstatningsorganet, hvis de har anlagt søgsmål direkte mod forsikringssselskabet.

Erstatningsorganet træder ind senest to måneder efter, at skadelidte har fremsat sit erstatningskrav over for dette organ, men afslutter behandlingen af sagen, hvis forsikringssselskabet eller skadebehandlingsrepræsentanten efterfølgende giver et begrundet svar på erstatningskravet.

Erstatningsorganet underretter øjeblikkeligt:

- a) skadevolderens forsikringssselskab eller skadebehandlingsrepræsentanten
- b) erstatningsorganet i den medlemsstat, hvor det forsikringssselskab, der har udstedt forsikringspolisen, har sit etablerede forretningssted

c) skadevolderen, hvis denne er kendt

om, at det har modtaget et erstatningskrav fra skadelidte, og at det vil behandle kravet senest to måneder efter, at skadelidte har fremsat sit erstatningskrav.

Denne bestemmelse griber ikke ind i medlemsstaternes ret til at tillægge eller undlade at tillægge erstatningsorganets intervention en subsidiær karakter samt til at give regler for regresretten mellem dette organ, den eller de for uheldet ansvarlige og andre forsikringsselskaber eller organer inden for den sociale sikring, der skal yde skadelidte erstatning for samme skade. Medlemsstaterne må imidlertid ikke tillade, at organet fastsætter andre betingelser for udbetaling af erstatning end dem, der er fastsat i dette direktiv, og navnlig gør udbetalingen betinget af, at skadelidte på nogen måde godtgør, at den ansvarlige part er ude af stand til at betale eller nægter at betale.

2. Det erstatningsorgan, som har ydet erstatning til skadelidte i den medlemsstat, hvor skadelidte er bosat, kan kræve refusion af den udbetalte erstatning af erstatningsorganet i den medlemsstat, hvor det forsikringsselskab, der har udstedt forsikringspolicen, har sit etablerede forretningssted.

Sidstnævnte organ indtræder i skadelidtes rettigheder over for skadevolderen eller dennes forsikringsselskab i den udstrækning, erstatningsorganet i den medlemsstat, hvor skadelidte er bosat, har ydet denne erstatning for tabet eller den lidte skade.

Hver medlemsstat har pligt til at anerkende en sådan subrogation, der er fastsat af en anden medlemsstat.

3. Bestemmelserne i denne artikel har virkning:

- a) efter at der er indgået en aftale mellem de erstatningsorganer, der er oprettet eller anerkendt af medlemsstaterne, om deres funktion og forpligtelser og om fremgangsmåden ved refusion
- b) fra den dato, som Kommissionen fastsætter, efter at den i nært samarbejde med medlemsstaterne har forvissat sig om, at en sådan aftale er indgået.

Artikel 25

Erstatning

1. Er køretøjet ukendt, eller er det ikke inden for to måneder efter uheldet muligt at identificere forsikringsselskabet, kan skadelidte rette en anmodning om erstatning til erstatningsorganet i den medlemsstat, hvor skadelidte er bosat. Erstat-

ningen ydes i henhold til artikel 9 og 10. Erstatningsorganet kan i dette tilfælde på samme betingelser som dem, der er fastsat i artikel 24, stk. 2, rejse krav:

- a) hvis forsikringsselskabet ikke kan identificeres: mod garantifonden i den medlemsstat, hvor køretøjet er hjemmehørende
- b) hvis der er tale om et ukendt køretøj: mod garantifonden i den medlemsstat, hvor uheldet er sket
- c) hvis køretøjet er hjemmehørende i et tredjeland: mod garantifonden i den medlemsstat, hvor uheldet er sket.

2. Nærværende artikel finder anvendelse på uheld, der er forvoldt af køretøjer, der er hjemmehørende i et tredjeland og omfattet af artikel 7 og 8.

Artikel 26

Centralt organ

Medlemsstaterne træffer alle passende foranstaltninger med henblik på til sin tid at lette skadelidtes, deres forsikringsselskabers eller deres juridiske repræsentanternes adgang til de grundlæggende oplysninger, som er nødvendige for behandlingen af skadesager.

Sådanne grundlæggende oplysninger skal i relevant omfang foreligge i elektronisk form i et centralt register i hver medlemsstat og gøres tilgængelige for sagens parter, såfremt de udtrykkeligt anmoder herom.

Artikel 27

Sanktioner

Medlemsstaterne fastsætter bestemmelser om sanktioner for overtrædelse af de nationale bestemmelser, de vedtager i medfør af dette direktiv, og træffer alle nødvendige foranstaltninger for at sikre gennemførelsen heraf. Disse sanktioner skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsernes grovhed og have afskrækkende virkning. Medlemsstaterne giver hurtigst muligt Kommissionen meddelelse om senere ændringer af betydning for de bestemmelser, der er vedtaget med hjemmel i denne artikel.

KAPITEL 8

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

Artikel 28

Nationale bestemmelser

1. Medlemsstaterne kan i overensstemmelse med traktaten opretholde eller vedtage bestemmelser, som er gunstigere for skadelidte end dem, der kræves for at efterkomme dette direktiv.

2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de vigtigste nationale retsfor skrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 29

Ophævelse

Direktiv 72/166/EØF, 84/5/EØF, 90/232/EØF, 2000/26/EF og 2005/14/EF, som ændret ved de direktiver, der er nævnt i bilag I, del A, ophæves, uden at dette berører medlemsstaternes forpligtelser med hensyn til de i bilag I, del B, angivne frister for gennemførelse i national ret og anvendelse af direktiverne.

Henvisninger til det ophævede direktiv gælder som henvisninger til nærværende direktiv og læses efter sammenligningstabellen i bilag II.

Artikel 30

Ikrafttrædelse

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Artikel 31

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Strasbourg, den 16. september 2009.

På Europa-Parlamentets vegne

J. BUZEK

Formand

På Rådets vegne

C. MALMSTRÖM

Formand

BILAG I

DEL A

Ophævede direktiver med oversigt over ændringer

(jf. artikel 29)

Rådets direktiv 72/166/EØF (EFT L 103 af 2.5.1972, s. 1)	
Rådets direktiv 72/430/EØF (EFT L 291 af 28.12.1972, s. 162)	
Rådets direktiv 84/5/EØF (EFT L 8 af 11.1.1984, s. 17)	Udelukkende artikel 4
Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/14/EF (EFT L 149 af 11.6.2005, s. 14)	Udelukkende artikel 1
Rådets direktiv 84/5/EØF (EFT L 8 af 11.1.1984, s. 17)	
Tiltrædelsesakten af 1985, bilag I, nr. IX.F (EFT L 302 af 15.11.1985, s. 218)	
Rådets direktiv 90/232/EØF (EFT L 129 af 19.5.1990, s. 33)	Udelukkende artikel 4
Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/14/EF (EUT L 149 af 11.6.2005, s. 14)	Udelukkende artikel 2
Rådets direktiv 90/232/EØF (EFT L 129 af 19.5.1990, s. 33)	
Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/14/EF (EUT L 149 af 11.6.2005, s. 14)	Udelukkende artikel 4
Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/26/EF (EFT L 181 af 20.7.2000, s. 65)	
Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/14/EF (EUT L 149 af 11.6.2005, s. 14)	Udelukkende artikel 5
Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/14/EF (EUT L 149 af 11.6.2005, s. 14)	

DEL B

Liste over frister for gennemførelse i national ret og anvendelse

(jf. artikel 29)

Direktiv	Gennemførelsesfrist	Anvendelsesdato
72/166/EØF	31. december 1973	—
72/430/EØF	—	1. januar 1973
84/5/EØF	31. december 1987	31. december 1988
90/232/EØF	31. december 1992	—
2000/26/EF	19. juli 2002	19. januar 2003
2005/14/EF	11. juni 2007	—

BILAG II

SAMMENLIGNINGSTABEL

Direktiv 72/166/EØF	Direktiv 84/5/EØF	Direktiv 90/232/EØF	Direktiv 2000/26/EF	Nærværende direktiv
Artikel 1, nr. 1-3				Artikel 1, nr. 1)-3)
Artikel 1, nr. 4, første led				Artikel 1, nr. 4), litra a)
Artikel 1, nr. 4, andet led				Artikel 1, nr. 4), litra b)
Artikel 1, nr. 4, tredje led				Artikel 1, nr. 4), litra c)
Artikel 1, nr. 4, fjerde led				Artikel 1, nr. 4), litra d)
Artikel 1, nr. 5				Artikel 1, nr. 5)
Artikel 2, stk. 1				Artikel 4
Artikel 2, stk. 2, indledning				Artikel 2, indledning
Artikel 2, stk. 2, første led				Artikel 2, litra a)
Artikel 2, stk. 2, andet led				Artikel 2, litra b)
Artikel 2, stk. 2, tredje led				Artikel 2, litra c)
Artikel 3, stk. 1, første punktum				Artikel 3, stk. 1
Artikel 3, stk. 1, andet punktum				Artikel 3, stk. 2
Artikel 3, stk. 2, indledning				Artikel 3, stk. 3, indledning
Artikel 3, stk. 2, første led				Artikel 3, stk. 3, litra a)
Artikel 3, stk. 2, andet led				Artikel 3, stk. 3, litra b)
Artikel 4, indledning				Artikel 5, stk. 1, første afsnit
Artikel 4, litra a), første afsnit				Artikel 5, stk. 1, første afsnit
Artikel 4, litra a), andet afsnit, første punktum				Artikel 5, stk. 1, andet afsnit
Artikel 4, litra a), andet afsnit, andet punktum				Artikel 5, stk. 1, tredje afsnit
Artikel 4, litra a), andet afsnit, tredje punktum				Artikel 5, stk. 1, fjerde afsnit
Artikel 4, litra a), andet afsnit, fjerde punktum				Artikel 5, stk. 1, femte afsnit
Artikel 4, litra b), første afsnit				Artikel 5, stk. 2, første afsnit
Artikel 4, litra b), andet afsnit, første punktum				Artikel 5, stk. 2, andet afsnit

Direktiv 72/166/EØF	Direktiv 84/5/EØF	Direktiv 90/232/EØF	Direktiv 2000/26/EF	Nærværende direktiv
Artikel 4, litra b), andet afsnit, andet punktum				Artikel 5, stk. 2, tredje afsnit
Artikel 4, litra b), tredje afsnit, første punktum				Artikel 5, stk. 2, fjerde afsnit
Artikel 4, litra b), tredje afsnit, andet punktum				Artikel 5, stk. 2, femte afsnit
Artikel 5, indledning				Artikel 6, stk. 1, indledning
Artikel 5, første led				Artikel 6, stk. 1, litra a)
Artikel 5, andet led				Artikel 6, stk. 1, litra b)
Artikel 5, afslutning				Artikel 6, stk. 2
Artikel 6				Artikel 7
Artikel 7, stk. 1				Artikel 8, stk. 1, første afsnit
Artikel 7, stk. 2				Artikel 8, stk. 1, andet afsnit
Artikel 7, stk. 3				Artikel 8, stk. 2
Artikel 8				—
	Artikel 1, stk. 1			Artikel 3, stk. 4
	Artikel 1, stk. 2			Artikel 9, stk. 1
	Artikel 1, stk. 3			Artikel 9, stk. 2
	Artikel 1, stk. 4			Artikel 10, stk. 1
	Artikel 1, stk. 5			Artikel 10, stk. 2
	Artikel 1, stk. 6			Artikel 10, stk. 3
	Artikel 1, stk. 7			Artikel 10, stk. 4
	Artikel 2, stk. 1, første afsnit, indledning			Artikel 13, stk. 1, første afsnit, indledning
	Artikel 2, stk. 1, første afsnit, første led			Artikel 13, stk. 1, første afsnit, litra a)
	Artikel 2, stk. 1, første afsnit, andet led			Artikel 13, stk. 1, første afsnit, litra b)
	Artikel 2, stk. 1, første afsnit, tredje led			Artikel 13, stk. 1, første afsnit, litra c)
	Artikel 2, stk. 1, første afsnit, afslutning			Artikel 13, stk. 1, første afsnit, indledning
	Artikel 2, stk. 1, andet og tredje afsnit			Artikel 13, stk. 1, andet og tredje afsnit
	Artikel 2, stk. 2			Artikel 13, stk. 2
	Artikel 3			Artikel 12, stk. 2
	Artikel 4			—
	Artikel 5			—

Direktiv 72/166/EØF	Direktiv 84/5/EØF	Direktiv 90/232/EØF	Direktiv 2000/26/EF	Nærværende direktiv
	Artikel 6			—
		Artikel 1, stk. 1		Artikel 12, stk. 1
		Artikel 1, stk. 2		Artikel 13, stk. 3
		Artikel 1, stk. 3		—
		Artikel 1a, første punktum		Artikel 12, stk. 3, første afsnit
		Artikel 1a, andet punktum		Artikel 12, stk. 3, andet afsnit
		Artikel 2, indledning		Artikel 14, indledning
		Artikel 2, første led		Artikel 14, litra a)
		Artikel 2, andet led		Artikel 14, litra b)
		Artikel 3		—
		Artikel 4		Artikel 11
		Artikel 4a		Artikel 15
		Artikel 4b, første punktum		Artikel 16, stk. 1
		Artikel 4b, andet punktum		Artikel 16, stk. 2
		Artikel 4c		Artikel 17
		Artikel 4d	Artikel 3	Artikel 18
		Artikel 4e, stk. 1		Artikel 19, stk. 1
		Artikel 4e, stk. 2, første punktum		Artikel 19, stk. 2
		Artikel 4e, stk. 2, andet punktum		Artikel 19, stk. 3
		Artikel 5, stk. 1		Artikel 23, stk. 5
		Artikel 5, stk. 2		—
		Artikel 6		—
			Artikel 1, stk. 1	Artikel 20, stk. 1
			Artikel 1, stk. 2	Artikel 20, stk. 2
			Artikel 1, stk. 3	Artikel 25, stk. 2
			Artikel 2, indledning	—
			Artikel 2, litra a)	Artikel 1, nr. 6)
			Artikel 2, litra b)	Artikel 1, nr. 7)
			Artikel 2, litra c), d) og e)	—
			Artikel 4, stk. 1, første punktum	Artikel 21, stk. 1, første afsnit
			Artikel 4, stk. 1, andet punktum	Artikel 21, stk. 1, andet afsnit

Direktiv 72/166/EØF	Direktiv 84/5/EØF	Direktiv 90/232/EØF	Direktiv 2000/26/EF	Nærværende direktiv
			Artikel 4, stk. 1, tredje punktum	Artikel 21, stk. 1, tredje afsnit
			Artikel 4, stk. 2, første punktum	Artikel 21, stk. 2, første afsnit
			Artikel 4, stk. 2, andet punktum	Artikel 21, stk. 2, andet afsnit
			Artikel 4, stk. 3	Artikel 21, stk. 3
			Artikel 4, stk. 4, første punktum	Artikel 21, stk. 4, første afsnit
			Artikel 4, stk. 4, andet punktum	Artikel 21, stk. 4, andet afsnit
			Artikel 4, stk. 5, første punktum	Artikel 21, stk. 5, første afsnit
			Artikel 4, stk. 5, andet punktum	Artikel 21, stk. 5, andet afsnit
			Artikel 4, stk. 6	Artikel 22
			Artikel 4, stk. 7	—
			Artikel 4, stk. 8	Artikel 21, stk. 6
			Artikel 5, stk. 1, første afsnit, indledning	Artikel 23, stk. 1, første afsnit, indledning
			Artikel 5, stk. 1, første afsnit, litra a), indledning	Artikel 23, stk. 1, første afsnit, litra a), indledning
			Artikel 5, stk. 1, første afsnit, litra a), nr. 1)	Artikel 23, stk. 1, første afsnit, litra a), nr. i)
			Artikel 5, stk. 1, første afsnit, litra a), nr. 2)	Artikel 23, stk. 1, første afsnit, litra a), nr. ii)
			Artikel 5, stk. 1, første afsnit, litra a), nr. 3)	Artikel 23, stk. 1, første afsnit, litra a), nr. iii)
			Artikel 5, stk. 1, første afsnit, litra a), nr. 4)	Artikel 23, stk. 1, første afsnit, litra a), nr. iv)
			Artikel 5, stk. 1, første afsnit, litra a), nr. 5), indledning	Artikel 23, stk. 1, første afsnit, litra a), nr. v), indledning
			Artikel 5, stk. 1, første afsnit, litra a), nr. 5), nr. i)	Artikel 23, stk. 1, første afsnit, litra a), nr. v), første led
			Artikel 5, stk. 1, første afsnit, litra a), nr. 5), nr. ii)	Artikel 23, stk. 1, første afsnit, litra a), nr. v), andet led
			Artikel 5, stk. 1, andet afsnit	Artikel 23, stk. 1, andet afsnit
			Artikel 5, stk. 2, 3 og 4	Artikel 23, stk. 2, 3 og 4
			Artikel 5, stk. 5	Artikel 23, stk. 6
			Artikel 6, stk. 1	Artikel 24, stk. 1
			Artikel 6, stk. 2, første afsnit	Artikel 24, stk. 2, første afsnit

Direktiv 72/166/EØF	Direktiv 84/5/EØF	Direktiv 90/232/EØF	Direktiv 2000/26/EF	Nærværende direktiv
			Artikel 6, stk. 2, andet afsnit, første punktum	Artikel 24, stk. 2, andet afsnit
			Artikel 6, stk. 2, andet afsnit, andet punktum	Artikel 24, stk. 2, tredje afsnit
			Artikel 6, stk. 3, første afsnit	Artikel 24, stk. 3
			Artikel 6, stk. 3, andet afsnit	—
			Artikel 6a	Artikel 26
			Artikel 7, indledning	Artikel 25, stk. 1, indledning
			Artikel 7, litra a)	Artikel 25, stk. 1, litra a)
			Artikel 7, litra b)	Artikel 25, stk. 1, litra b)
			Artikel 7, litra c)	Artikel 25, stk. 1, litra c)
			Artikel 8	—
			Artikel 9	—
			Artikel 10, stk. 1, 2 og 3	—
			Artikel 10, stk. 4	Artikel 28, stk. 1
			Artikel 10, stk. 5	Artikel 28, stk. 2
				Artikel 29
			Artikel 11	Artikel 30
			Artikel 12	Artikel 27
Artikel 9	Artikel 7	Artikel 7	Artikel 13	Artikel 31
				Bilag I
				Bilag II